

BETROKKEN BIJ VANDAAG BOUWEN AAN MORGEN

Lokaal verkiezingsprogramma 2026-2030 van CDA Wierden-Enter

Wierden-Enter

Inhoudsopgave	Blz
Voorwoord	2
- Prioriteiten	
1. Verantwoordelijke samenleving	4
- Dicht bij mensen	
- Kracht van mensen en gemeenschappen	
- Veiligheid	
- Financiële onzekerheid gemeenten	
- Onze CDA-plannen	
2. Betrokken gemeenschap	8
- Onderwijs en Onderwijshuisvesting	
- Cultuur, tradities en verenigingsleven	
- Asiel en integratie	
- Bestaanszekerheid en armoedebestrijding	
- Voor en door iedereen	
- Onze CDA-plannen	
3. Gezonde samenleving	12
- Zorg: Dichtbij, Menselijk en Waardig	
Ouderenzorg en mantelzorg	
Jeugd en mentale gezondheid	
Preventie	
Ons uitgangspunt	
- Sport en beweging	
Capaciteit en kwaliteit indoor sportfaciliteiten	
Zwembad De Kolk	
Investeren en stimuleren sporten en bewegen	
- Onze CDA-plannen	
4. Leefbare omgeving	17
- Wonen en Volkshuisvesting	
- Landbouw en platteland	
Drinkwatergemeente Wierden	
Wierdense Veld	
- Economie	
- Mobiliteit en infrastructuur	
- Energietransitie en duurzaamheid	
- Natuur en Klimaatadaptatie	
- Onze CDA-plannen	
5. Hoe betalen we het	25
- Evenwichtige belastingen en heffingen	
- Financiën	
- Onze CDA-plannen	

Voorwoord

Betrokken bij Vandaag; Bouwen aan Morgen

Wij komen op voor gewone mensen, die elke dag het goede willen doen. Dagelijks bouwen wij met u aan een mooie gemeente Wierden, waarin wij mogen wonen en ondernemen. Waar mensen onderdeel zijn van een sterke gemeenschap en waar iedereen telt. Een gemeente waar kinderen veilig opgroeien, jeugd zich kan ontplooien, elk huishouden telt en ouderen goede zorg krijgen en onze samenleving bruist. Een samenleving met veel vrijwilligers en een bloeiend verenigingsleven.

Ons verhaal

Het is juist de kracht van die samenleving in de gemeente Wierden, waarin wij geloven. Dat is één van onze vier kernwaarden. Met ons CDA-verhaal voor de gemeente Wierden staan wij dichtbij en tussen de mensen. De verandering begint bij de keuzes die we zelf maken. Onze vier Bijbels geïnspireerde kernwaarden zijn daarbij ons kompas.

1. **Omzien naar elkaar.** We zijn het gelukkigst als we in gemeenschap en harmonie met anderen leven. Als we worden gezien en gewaardeerd. Mensen die kwetsbaar zijn, verdienen steun. Wij noemen dit solidariteit. Steun van een sterke samenleving en steun van een beschermende overheid als vangnet. Vooral ook in die volgorde.
2. **Een eerlijke, fatsoenlijke en deugdelijke overheid.** De overheid is er om samenleven mede mogelijk te maken voor ons allemaal. Wij maken ons sterk voor een rechtvaardig bestuur dat ruimte geeft, duidelijke grenzen stelt en mensen zekerheid biedt. Het behoud van een sterke rechtvaardige rechtsstaat is hierbij onmisbaar. Wij noemen dit publieke gerechtigheid.
3. **Zorg voor de toekomst.** We zorgen ervoor dat we de wereld beter achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. CDA'ers noemen dat rentmeesterschap. Dat betekent: vandaag zorgen voor het klimaat, inzetten op duurzaamheid en een gezonde leefomgeving. Dit in goed evenwicht met een sterke economie en een vitale agrarische sector als basis van onze sterke samenleving. Het koesteren van cultuur en tradities, die we hebben geërfd van de generaties voor ons. En het gaat over financiën. Wij gaan verantwoordelijk om met belastinggeld, omdat we de volgende generatie niet met onze rekening mogen opzadelen.
4. **Samen kunnen we meer.** Samen kunnen we meer. Iedereen in onze samenleving heeft een eigen en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het CDA noemt dat gespreide verantwoordelijkheid. We maken ons sterk voor minder regels en meer ruimte voor verenigingen en coöperaties. Inwoners weten vaak zelf veel beter wat er nodig is in Wierden, Enter, Hoge Hexel, Notter-Zuna en Rectum-Ypelo.

Een politiek van samenwerken

Vanuit die gedachte pakken wij onze verantwoordelijkheid graag op. Het CDA is een lokale partij met korte lijnen met zowel de

2^e Kamer als Provinciale Staten en Waterschapsbestuur. Wij staan voor een hoopvolle en constructieve koers. Het CDA levert dit met haar bestuurservaring al meer dan 45 jaar.

Met al onze leden, vrijwilligers, raadsleden en wethouders hebben we ons steeds ingespannen om onze gemeente sterker en beter te maken. Ook de afgelopen raadsperiode hebben we, in samenwerking met anderen, mooie dingen bereikt; zoals bijvoorbeeld: Woningbouw, gebaseerd op een consistente jarenlange planning en de keuze voor actief grondbeleid, startersleningen, vrijliggend fietspad Ypeloweg, invulling van De Esrand en de keuze voor een nieuwe sporthal, sparen voor renovatie/nieuwbouw scholen en openbare verlichting goedkoper en duurzamer.

Onze CDA-plannen

Onze plannen voor de periode 2026-2030 zijn opgenomen in het verkiezingsprogramma. Hieronder treft u onze 10 speerpunten voor de periode 2026-2030 aan. Vooral bedoeld om u een indruk te geven van de richting van ons verhaal voor de gemeente Wierden. Om u te laten zien waar wij onze focus leggen en hoe wij verder willen bouwen aan de toekomst. Aan een gemeenschap waar mensen tot hun recht blijven komen en het goed en veilig leven is. Een verhaal vol ideeën, voorstellen en bouwstenen.

Uw steun is onmisbaar

Uw steun is onmisbaar om onze plannen voor de gemeente Wierden uit te voeren. Wij nodigen u van harte uit om met ons te bouwen aan de toekomst. Mogen wij op 18 maart op uw stem, op jouw stem rekenen?

Top 10 CDA-prioriteiten

- 1. Sterke samenleving met waardering voor vrijwilligerswerk en een actief betrokken overheid**
- 2. Woningbouw versnellen in Wierden, Enter, Hoge Hexel en doorgaan met actief grondbeleid.**
- 3. Nieuwbouw IKC Enter (Integraal Kind Centrum) en renovatie van scholen**
- 4. Behoud zwembad, realiseren nieuwbouw sporthal Wierden; verkenning nieuwe sporthal Enter**
- 5. Leefbaar platteland; voor (agrarische) bedrijven en creatieve mogelijkheden voor wonen in het landelijk gebied**
- 6. Goede zorg met o.a. woonclusters voor somatisch zorg**
- 7. Ruim baan voor jongeren; steun bij mentale problemen**
- 8. Gezonde groei van bedrijven: mede basis voor onze krachtige samenleving**
- 9. Menselijke kleinschalige opvang van vluchtelingen naar vermogen**
- 10. Duurzaamheid en energietransitie met oog voor gezondheid en veiligheid: windmolens op gezonde afstand van bewoning**

1 Verantwoordelijke samenleving

Waar staan wij voor

Het CDA gelooft in een samenleving waar iedereen zich thuis voelt, een eigen plek heeft en verantwoordelijkheid draagt voor elkaar en de gemeenschap. Een samenleving waarin solidariteit, verbondenheid en omzien naar elkaar het uitgangspunt zijn.

Dicht bij mensen

De overheid ondersteunt mensen waar nodig, maar altijd met respect voor hun eigen kracht en verantwoordelijkheid.

Het CDA staat voor hoopvolle en fatsoenlijke politiek. Wij staan voor een bestuur dat dicht bij de mensen staat. Met aandacht en een luisterend oor voor wat er leeft in Wierden, Enter, Hoge Hexel, Notter-Zuna, Rectum-Ypelo en de rest van ons landelijk gebied. Als lokale partij werken we aan oplossingen voor vraagstukken die u direct raken: zorg en ondersteuning dichtbij huis, veilige straten en levendige buurten.

Het CDA breidt het aantal fractievergaderingen op locatie uit. Tijdens deze vergadering is er ruimte voor inbreng vanuit de dorpen en de kernen. Ook buiten de fractievergadering om zijn er mogelijkheden voor gesprekken tussen inwoners, ondernemers, verenigingen, instellingen en fractievertegenwoordigers.

Kracht van mensen en gemeenschappen

De basis voor onze CDA-politiek is een krachtige samenleving in de gemeente Wierden. Dat is en blijft een mooi en wonderlijk samenspel van alle inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen in onze dorpen, buurtschappen en ons mooie landelijk gebied. Met als kern 'omzien naar elkaar'; één van onze vier kernwaarden. Noaberschap.

Er is veel tevredenheid over leven, wonen, ondernemen en werken in de gemeente Wierden en de Regio Twente. Maar de kernwaarden van onze samenleving staan wel onder druk. Wij zien dat echter als een uitdaging en niet als een bedreiging. De basis is op orde.

Maar om onze kracht als samenleving te behouden, zijn wel enkele randvoorwaarden van belang. En het is aan de gemeente Wierden om die randvoorwaarden mede in te vullen en/of te ondersteunen. Daar draagt het CDA graag haar steentje aan bij.

Randvoorwaarden

Die randvoorwaarden zijn:

- Vitale bedrijven, inclusief een sterke agrarische sector, met voldoende verdienvermogen.
- Gezonde mensen die zich ook in kunnen en willen zetten als vrijwilliger en mantelzorger.
- Goede voorzieningen voor o.a. wonen, bedrijven, zorg, onderwijs, sport & bewegen en armoedebestrijding.

- Actieve verenigingen, kerken en instellingen met voldoende en goede bestuurders.
- Ondersteuning van cultuur en tradities.
- Lokale initiatieven.
- Goede financiële positie voor investeringen in onze samenleving.
- Slagvaardige gemeentelijke organisatie als ondersteuning van die samenleving

Een verantwoordelijke samenleving is ook nodig om:

- Veranderingen te accepteren en te benutten als kans.
- Opgaven en ambities niet voortdurend ter discussie te stellen, maar uit te leggen hoe het wel kan.
- Keuzes te maken en aan de slag te gaan; met niets doen helpen wij elkaar niet.

De gemeente is de eerste overheid: de overheid die het dichtst bij mensen staat en aanwezig is in de eigen leefomgeving. Het moet daarom voor inwoners mogelijk zijn een fysieke afspraak te maken en de deur van het gemeentehuis staat voor hen open.

Het is positief dat de gemeente Wierden het Handvest Overheid-Burger ondersteunt en gebruikt voor de dienstverlening aan inwoners.

De gemeente schrijft op de website:

'Het Handvest Overheid-Burger bevat elf duidelijke afspraken over hoe we als gemeente met inwoners omgaan. Het is een belofte aan onze inwoners. Bijvoorbeeld: we zijn goed bereikbaar, aanspreekbaar, nemen verantwoordelijkheid, leren van onze fouten, leggen uit in begrijpelijke taal en nemen inwoners serieus. We reageren op tijd, geven inzicht in besluiten en zoeken waar nodig naar maatwerk. Ook bij klachten of bezwaren nemen we snel contact op. Lukt iets niet zoals beloofd, dan leggen we dat uit.'

Veiligheid

Veiligheid is eveneens een voorwaarde voor een sterke gemeenschap. Voor het CDA betekent veiligheid niet alleen handhaving, maar ook bestrijden van criminaliteit en het bevorderen van digitale veiligheid. En een betrouwbare overheid die kwetsbaren beschermt en voorkomt dat mensen tussen wal en schip raken. Een betrokken gemeenschap is begaan met slachtoffers van huiselijk geweld, kindermishandeling en discriminatie. Ondermijning, oftewel de vermenging tussen de boven- en onderwereld, tast onze democratische en maatschappelijke structuren aan en vraagt om een strenge en efficiënte aanpak.

Sociale veiligheid, waarbij inwoners zich beschermd voelen in de openbare ruimte, verdient de aandacht. Een veilige samenleving gaat namelijk verder dan alleen het inzetten van handhaving en politie. Ook de samenleving zelf heeft een grote rol om (sociale) veiligheid te waarborgen. Initiatieven als buurtpreventie zijn een mooi voorbeeld van omzien naar elkaar.

De gemeente Wierden is gestart met de aanpak 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' (OKO). Deze aanpak is gericht op het terugdringen van roken, vaperen, alcohol- en middelengebruik.

Weerbaarheid is een onderdeel van veiligheid. Een sterke samenleving kan schokken aan. Weerbaarheid is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Financiële onzekerheid gemeenten

Het CDA wil meer geld voor gemeenten. De gemeenteraad heeft daar geen directe invloed op. Wel kunnen we lokaal verstandige keuzes maken met de beperkte middelen die we hebben. Van het CDA mag je in financieel moeilijke tijden het volgende verwachten:

- Wij kiezen altijd voor het versterken van voorzieningen en gemeenschapszin.
- Wij houden de lasten zo laag mogelijk. Als er geld te kort is, kijkt het CDA eerst waar de gemeente zelf kan bezuinigen.
- Wij benutten de mogelijkheden van cofinanciering optimaal.

Onze CDA-plannen

Verantwoordelijke samenleving

- Een **Leefbaarheidsplan** voor elke buurtschap en dorp.
- In iedere kern, buurtschap een **ontmoetingsplek**, waar ook de overheid een financiële bijdrage aan levert. Aansluiting zoeken bij initiatieven uit de samenleving.
- Voldoende ruimte voor **woningbouw** voor alle doelgroepen (jong en oud).
- Behouden van **tradities**, zoals caribidschieten en paasvuren.
- **Gemeente Wierden dichtbij**: spontane inloop voor praktische zaken waar mogelijk verruimen.
- Verlagen van de **regeldruk** voor simpele vergunningen en aanvragen voor maatschappelijke initiatieven.
- Vroegtijdig **afhandelen** van **vergunningen**.
- Periodiek **toetsen** van gemeentelijke **verordeningen** op onnodige regels.

Veiligheid

- Blijvende aandacht voor laagdrempelige **meldpunten** voor slachtoffers, vroeg **signalering** van thuissituaties en **campagnes** voor inclusie.
- Meer aandacht en bewustzijn voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Mensen met een beperking moeten zich vrij kunnen bewegen in de gemeente en niet worden gehinderd door **obstakels**.
- We pakken **ondermijnende criminaliteit** integraal aan door goede samenwerking tussen politie, justitie en andere ketenpartners, onder regie van de burgemeester.
- We ondersteunen de inzet van de **wijk-** en **jeugdagent**. Deze agenten zijn voor inwoners en jongeren zichtbaar en benaderbaar in de wijk.
- We ondersteunen **veiligheidsinitiatieven** van inwoners, zoals buurtpreventieteams of -apps.
- Voortvarende uitvoering van de aanpak 'Opgroeien in een **Kansrijke Omgeving**' (OKO).

- We zetten vol in op preventie bij de aanpak van (jeugd)**criminaliteit**.
- We willen dat ondersteuning en zorg voor personen met **verward** en **onbegrepen gedrag** sneller wordt ingezet. Dit doen we door het werk van de politie, gemeente en zorgverleners op elkaar af te stemmen.
- We willen **straatintimidatie** en **seksueel grensoverschrijdend** gedrag stoppen. Daarvoor ondersteunen we horeca, onderwijs en verenigingen in het voorkomen en melden van dit gedrag.
- **Cameratoezicht** kan behulpzaam zijn in de aanpak van criminaliteit en het opsporen van daders.
- We ondersteunen inwoners en ondernemers in het verbeteren van hun **digitale veiligheid**.
- We accepteren absoluut geen **intimidaties, bedreigingen** en **geweld** tegen **hulpverleners** en (politieke) **ambtsdragers**. Daders worden niet alleen strafrechtelijk, maar ook civielrechtelijk vervolgd.
- We dragen bij aan maatschappelijk **weerbaarheid** van inwoners en ondernemers door ons voor te bereiden op het uitvallen van voorzieningen of bedreiging van onze samenleving.

2. Een betrokken gemeenschap

Waar staan wij voor

Wij geloven in de kracht van gemeenschappen, waar mensen omzien naar elkaar en mensen in hun waarde worden gelaten. Waar sprake is van noaberschap: de inzet van onderlinge verbondenheid voor het beschermen van de gemeenschap. En elke inwoner, ongeacht achtergrond, geaardheid, cultuur of overtuiging, zich verbonden weet met en verantwoordelijkheid draagt voor de eigen leefomgeving. Wij geloven in een Nederland waar traditie en gemeenschapszin hand in hand gaan en waar we bouwen aan een gemeenschap die iedereen recht doet.

Onderwijs en Onderwijshuisvesting: Kwaliteit en continuïteit.

Goed onderwijs vormt de basis voor een sterke gemeenschap. Daarom hecht het CDA grote waarde aan een goede samenwerking met scholen, ouders en maatschappelijke partners. Maar goed onderwijs vraagt ook om een goede leeromgeving.

Integraal Huisvestingsplan: Gestaag investeren in kwaliteit

De reservering voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) is een belangrijke mijlpaal. Het CDA is daar blij mee, omdat dit ons in staat stelt om gestaag en doordacht te investeren in de geplande renovaties en nieuwbouw van schoolgebouwen in onze gemeente. Met deze reservering kiezen we niet voor uitstel, maar voor structurele verbetering.

Wij geloven in een gefaseerde aanpak, waarin elke kern en iedere school de aandacht krijgt die nodig is. Dankzij dit plan kunnen we ook écht werk maken van het investeren in scholen van de toekomst.

Betrokkenheid en regie

De gemeente Wierden krijgt met een actief grondbeleid en goede financiële planning meer regie over de onderwijshuisvesting. Het CDA wil die regie blijven benutten om in samenwerking met scholen en dorpen goede keuzes te maken.

Ons uitgangspunt

Onderwijs is meer dan leren; het is de basis van onze gemeenschap en de sleutel tot een sterke toekomst. Met het Integraal Huisvestingsplan en de gerichte reservering hiervoor kiezen wij voor zekerheid, continuïteit en kwaliteit. Niet door te wachten, maar door stap voor stap te investeren in scholen die duurzaam, multifunctioneel en toekomstbestendig zijn. Zo zorgen we ervoor dat ieder kind in de gemeente Wierden kan leren in een veilige, gezonde en inspirerende omgeving, dichtbij huis. Door vandaag te investeren in onderwijshuisvesting bouwen we niet alleen aan sterke scholen, maar ook aan sterke dorpen en kernen.

Cultuur, tradities en verenigingsleven

Wij staan pal voor onze cultuur, tradities en het verenigingsleven. Zij vormen de basis van onze samenleving en versterken onderlinge verbondenheid. Dit gemeenschappelijke erfgoed, gevormd door generaties voor ons, is essentieel voor onze identiteit en samenhang. Het CDA ziet kunst, cultuur en religie als bronnen van inspiratie en kracht. Dit is in tijden van onzekerheid extra belangrijk.

Wij willen cultuur toegankelijk maken, zodat elke inwoner - jong en oud - zich verbonden voelt met onze geschiedenis en dit kan doorgeven aan toekomstige generaties.

Het verenigingsleven is hierbij onmisbaar: het verbindt mensen en bevordert solidariteit. Daarom ondersteunen wij verenigingen en vrijwilligersinitiatieven, die bijdragen aan een sterke gemeenschap.

Voor het CDA zijn vrijwilligers goud waard. Vrijwilligers geven kleur aan de samenleving, houden verenigingen draaiend en laten de samenleving bloeien. Onze gemeente kent een grote groep vrijwilligers. Wij zetten actief in op vrijwilligersbeleid, om zo het vele werk dat vrijwilligers doen te erkennen, ondersteunen en waarderen. Een bij de noodzakelijke investeringen in de samenleving passend subsidiebeleid is hierbij onmisbaar. Het CDA kiest voor een periodieke beoordeling van het subsidiebeleid.

Asiel en integratie

In deze tijd van verharding zetten wij in op verbinding. Verantwoordelijkheid en solidariteit zijn leidend in onze inzet om vluchtelingen een veilige plek in onze samenleving te bieden. Tegelijkertijd houden we oog voor de behoeften van alle inwoners. Het is een dubbele verantwoordelijkheid die spanningen met zich meebrengt. Het aantal mensen dat opvang nodig heeft overstijgt de beschikbare mogelijkheden. Naast aantallen is kwaliteit van de opvang leidend. De grenzen van de spankracht van de samenleving moeten we in het oog houden, omdat we anders de belofte van een goede integratie niet kunnen waarmaken. De uitdaging voor onder andere zorginstellingen, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen wordt te groot.

Voor gemeenten gaat het hierbij niet alleen om het bieden van een slaapplek, maar ook om het garanderen van voldoende voorzieningen; niet alleen een huis, maar ook een thuis. Mogelijkheden om te leren, sporten en spelen of om fatsoenlijke zorg te krijgen wanneer nodig. Want dat is noodzakelijk om te kunnen integreren en in de samenleving mee te kunnen doen. Zo kunnen we samen mensen op de vlucht zo goed en veilig mogelijk opvangen. Ruimhartig en barmhartig en met een scherp oog voor de wederkerigheid in rechten en plichten.

Bestaanszekerheid en armoedebestrijding

Het CDA hecht veel waarde aan een samenleving waarin mensen zich betrokken voelen bij elkaar en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. In onze gemeente leeft 1,3% van de bevolking onder de armoedegrens (bron: CBS 2023) en dat is lager dan het landelijk gemiddelde (3,1%). Dat klinkt geruststellend, maar ook in de gemeente Wierden hebben sommige

inwoners moeite om rond te komen. Soms zijn er onderliggende oorzaken als gezondheid of problematische schulden. Nog steeds komen regelingen en toeslagen (lokaal/landelijk) niet bij de doelgroep terecht. Zonder bestaanszekerheid kun je niet meedoen in de samenleving. Iedereen moet toegang hebben tot basisvoorzieningen. Samenwerking tussen lokale organisaties en kerken blijft nodig om een breed vangnet te vormen en sociale cohesie te bevorderen. Door het vereenvoudigen van lokale regelingen, individuele begeleiding en financiële ondersteuning ondersteunen we mensen.

Voor en door iedereen

Het CDA zet zich in voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen kan meedoen, verschillen worden gerespecteerd en niemand aan de zijlijn staat. Gemeenten spelen een sleutelrol in het creëren van een inclusieve omgeving, waarin diversiteit wordt gewaardeerd. Waar iedereen zichzelf kan zijn ongeacht seksuele geaardheid, etniciteit, beperking of andere persoonlijke kenmerken. De gemeente draagt zorg voor ondersteuning van kwetsbare groepen en effectieve bestrijding van discriminatie. Waar het nieuwkomers betreft, zien wij inclusie en integratie als processen waarbij nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. Dit met inachtneming van geldende normen en waarden en waar de gemeenschap hen open en behulpzaam tegemoet treedt.

Onze CDA-plannen

Onderwijs

- De renovatie van de basisschool in **Notter-Zuna**, die naar voren is gehaald.
- De nieuwbouw in **Enter** (IKC), waar scholen letterlijk in de steigers staan – een ontwikkeling die bijdraagt aan de vitaliteit van het dorp.
- Toegankelijke, **gezonde** en **duurzame** schoolgebouwen, waarin kinderen veilig en prettig kunnen leren.
- **Multifunctioneel gebruik** stimuleren, bijvoorbeeld door onderwijs, kinderopvang, sport en cultuur onder één dak te brengen en de scholen waar gewenst ook te gebruiken als ontmoetingsplekken.
- **Schoolpleinen** vergroenen en verbinden met de wijk, zodat scholen bijdragen aan een leefbare omgeving.
- Transparante **communicatie** over de voortgang van projecten.
- Samen optrekken bij **subsidieaanvragen** en regionale kansen.
- Oog houden voor **kleine scholen** in onze buurtschappen, want goed onderwijs moet voor alle kinderen dichtbij blijven.

Cultuur, tradities en verenigingsleven

- We stimuleren **vrijwilligerswerk** en het organiseren van activiteiten in de wijken.
- We evalueren het huidige **subsidiebeleid**.
- We ondersteunen nieuwe initiatieven, zodat er meer en andere mogelijkheden komen om **vrijwilliger** te worden.
- Meer aandacht voor de Wierdense **Vrijwilligersspeld** en **Vrijwilligerspenning** voor jongeren.

Asiel en integratie

- We pakken onze verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen vanuit de **spreidingswet** op.
- We zetten in op fatsoenlijke opvang van vluchtelingen en ontheemden zover onze **verantwoordelijkheid** strekt.
- We kiezen voor **kleinschalige opvang**.
- We koppelen het realiseren van opvang voor vluchtelingen aan **voorzieningen**. Er moet voldoende draagkracht in het onderwijs, de zorg en andere voorzieningen zijn om fatsoenlijke opvang te realiseren.
- We faciliteren actief **maatschappelijke initiatieven** die bijdragen aan integratie, zoals taalmaatjes, begeleiding-naar-werk, vrijwilligersprojecten en bijlessen. We ondersteunen daarvoor betrokken organisaties, verenigingen en kerken.

Bestaanszekerheid en armoedebestrijding

- We blijven **kwetsbare inwoners** helpen grip te krijgen op hun financiële situatie door het bieden van ondersteuning.
- We maken het **aanvragen** van inkomensregelingen eenvoudiger en voorspelbaarder.
- De **schuldenindustrie** verdient geen plek in onze gemeente. We bieden geen ruimte aan gokbedrijven.

Voor en door iedereen

- Actief aan de slag met het realiseren van **openbare toiletten**.
- We investeren in gelijke kansen door ondersteuning van inclusief onderwijs en extra ondersteuning voor **kinderen in armoede**.

3. Een gezonde samenleving

Waar staan wij voor

Een gezonde samenleving is meer dan een goede en bereikbare gezondheidszorg en voldoende sportfaciliteiten. Vele aspecten van het mee kunnen doen in onze samenleving beïnvloeden onze gezondheid; zowel mentaal als fysiek. Veel van deze aspecten vindt u terug in de andere hoofdstukken van dit programma. Dat bestrijkt het brede terrein van het leven in de gemeente Wierden: van wonen tot werken en recreëren, van ondernemen tot vrijwilligerswerk. Dat brede scala maakt ook de noodzaak voelbaar voor een brede en geïntegreerde oplossing van de uitdagingen in onze samenleving.

In dit hoofdstuk beperken we ons tot de zorg en sport & beweging.

Zorg: Dichtbij, Menselijk en Waardig

Een samenleving laat haar kracht zien in hoe zij omgaat met kwetsbaarheid. Het CDA gelooft dat goede zorg begint bij nabijheid en vertrouwen. Door ontwikkelingen als vergrijzing, mentale problemen onder jongeren en de toename van complexe hulpvragen ontstaat een toenemende druk op de zorg. Daarom kiest het CDA voor structurele oplossingen, die aansluiten bij wat mensen écht nodig hebben.

We zien de toenemende behoefte aan zorg, zowel bij ouderen als jongeren. Het is belangrijk dat iedereen in onze gemeente kan rekenen op tijdige ondersteuning, goede begeleiding en passende zorg, ongeacht leeftijd of situatie.

Ouderenzorg: Waardig ouder worden in eigen omgeving

Mantelzorg en vrijwilligers: Onmisbare pijlers

Veel ouderen in onze gemeente zijn vitaal, actief en betrokken. Tegelijkertijd wordt de vraag naar passende woonvormen en zorgvoorzieningen steeds groter. Daarom zetten wij in op punten die ook genoemd worden in het Ouderenmanifest van de SGW (Senioren gemeente Wierden).

Doel van het beleid en de uitvoering is dat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen dorp of buurt. Voor mensen met somatische klachten of revalidatiebehoefte moet in Wierden of Enter een geschikte plek beschikbaar zijn. Een verhuizing naar een zorginstelling buiten de gemeente is niet wenselijk, nabijheid van naasten is immers onmisbaar.

Ook voor ouderen met dementie of psychogeriatrische problematiek (PG) is passende zorg en nabijheid van groot belang. De behoefte aan kleinschalige woonvormen waar warmte, herkenning en persoonlijke aandacht centraal staan, groeit. Het CDA vindt dat er binnen onze gemeente voldoende mogelijkheden moeten zijn voor deze kwetsbare groep om in een vertrouwde omgeving te blijven wonen, met goede begeleiding en ondersteuning voor hun naasten.

De inzet van mantelzorgers verdient onze blijvende steun. Het CDA volgt met belangstelling de initiatieven voor zorgcoöperaties en zorgcirkels. Mooie voorbeelden van omzien naar elkaar en een steun in de rug voor mantelzorgers

Jeugd en mentale gezondheid: Preventie in plaats van reparatie

De mentale gezondheid van jongeren baart ons zorgen. Steeds meer jongeren kampen met stress, prestatiedruk of somberheid. Het CDA vindt dat jongeren recht hebben op een stevig fundament.

Daarvoor is noodzakelijk dat onderwijs, sport, zorg en welzijn samen optrekken. Dit gaat verder dan tijdelijke projectsubsidies.

Bij het ontwikkelen van beleid rond mentale gezondheid van jongeren willen wij structureel samenwerken met experts zoals jeugdpsychologen, jongerenwerkers en ervaringsdeskundigen uit de praktijk. Zo zorgen we ervoor dat beleid aansluit bij de realiteit en de behoeften van jongeren.

Preventie

Preventie is voor het CDA een belangrijk aandachtspunt om gezondheidsproblemen vroegtijdig aan te pakken en zo de druk op de zorg te verlichten. Preventie is voor het CDA meer dan het voorkomen van ziekte alleen. Daarom willen wij investeren in preventieprogramma's, die mensen ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes. Dit begint bij een gezonde omgeving; bijvoorbeeld door een veilige buitenruimte en bewustwordingscampagnes rondom voeding, beweging en mentale gezondheid. Als gemeente willen we een actieve rol spelen in het bevorderen van gezondheid op scholen, in wijken en in het verenigingsleven.

Ons uitgangspunt

Het CDA kiest voor een gemeente waar zorg dichtbij is, waar ouderen waardig oud kunnen worden en jongeren perspectief houden. In een tijd waarin vergrijzing, mentale druk en complexe hulpvragen toenemen, staan wij pal voor structurele oplossingen, die aansluiten bij wat mensen écht nodig hebben. Een duurzame samenwerking tussen gemeente, zorg, onderwijs en samenleving is van groot belang. Samen met inwoners, professionals en vrijwilligers bouwen we aan een sterke sociale basis, waarin iedereen meetelt ongeacht leeftijd of situatie.

Ons uitgangspunt is helder:

Goede zorg begint bij nabijheid en vertrouwen. Alleen zo houden we Wierden, Enter, buurtschappen en landelijk gebied leefbaar, menselijk en toekomstbestendig.

Sport en beweging

Het CDA vindt sport en bewegen voor alle inwoners van de gemeente Wierden belangrijk. Immers het draagt bij aan een goede gezondheid en leefstijl, maar ook mentaal draagt het een grote steen bij. En dat geldt voor iedereen. Of je nu lid bent van een sportclub of individueel aan sport en bewegen doet, topsporter bent, bewegingsonderwijs krijgt op school, senior bent en toch wil blijven werken aan gezondheid en fysieke fitheid of dat je aan denksport doet om mentaal fit te blijven.

Capaciteit en kwaliteit indoor sportfaciliteiten

Het CDA heeft zich altijd sterk gemaakt voor een uitbreiding van de indoor sportfaciliteiten met een sporthal en deze komt er in 2027. Dit is nodig om verenigingen voldoende te kunnen faciliteren om te kunnen sporten in eigen gemeente! Daarnaast hebben scholen recht op voldoende sportruimte om bewegingsonderwijs te kunnen geven. Voor de Passie zal met de realisatie van de sporthal aan de Esrand hieraan ook beter worden voldaan.

De komende raadsperiode wil het CDA samen met belanghebbenden, sportverenigingen – sportbedrijf Wie-Sport – de sportadviesraad, inwoners en de gemeente Wierden nadenken over de beschikbare indoor sportruimte voor de toekomst. Immers sporthal 'n Dikken, de Zomp, sportzaal Het Noordbroek en onze sportruimtes in de diverse Kulturhusen kunnen samen met de nieuwe sporthal aan de Esrand bijdragen aan een goed sportklimaat in de gemeente Wierden. Maar diverse ruimten zijn ook toe aan onderhoud en een blik op de toekomst is belangrijk.

Belangrijk aspect daarbij is ook het binnenklimaat van onze sportfaciliteiten. Het CDA is voorstander van een verkenning voor een nieuwe sporthal in Enter. Dit in samenhang met plannen die er lokaal leven.

Zwembad De Kolk

Het CDA is voor behoud van zwembad De Kolk, niet alleen als instructiebad. Allereerst omdat het belangrijk is dat iedereen moet kunnen leren zwemmen in eigen gemeente. Daarnaast omdat dit zwembad een belangrijke maatschappelijke functie heeft in de gemeente Wierden en daarbuiten. En tenslotte omdat het ook voor werkgelegenheid zorgt. Zwembad De Kolk is ook mede thuisbasis van Z&PV De Veene; de gezamenlijke zwem- en polovereniging van Wierden en Almelo. Belangrijk dat de gemeente Wierden een trainings- en wedstrijdfaciliteit houdt. Ook zet het CDA zich in voor een zwembad dat aantrekkelijk blijft voor de jeugd.

Zwembad de Kolk is toe aan renovatie. Daarom wil het CDA de komende raadsperiode graag in gesprek met belanghebbenden om een goede toekomstvisie voor een zwembad in de gemeente Wierden te onderbouwen. Inmiddels ligt er al een visie en daar kunnen we op verder bouwen. Om in de tussentijd het zwembad open te kunnen houden, zijn investeringen nodig voor de komende periode. Het CDA zet zich daar voor in. Daarnaast kunnen we de toekomstvisie voor het zwembad koppelen aan de toekomst van sporthal 'n Dikken en de herontwikkeling van de omgeving Anjelierstraat – Tulpenstraat. Verder kennen we ook diverse zwembaden van de vakantieparken. Deze kunnen in dit traject ook nog een rol spelen. Immers daar worden ook zwemlessen gegeven.

Kortom: het gaat dus om een brede toekomstverkenning.

Investeren en stimuleren sporten en bewegen

Het CDA blijft investeren in een omgeving die mensen stimuleert om te gaan sporten. Sporten is niet alleen op fysiek vlak erg belangrijk, maar ook mentaal draagt het een grote steen bij. Wij zien het belang van goede faciliteiten en willen hier continu op in blijven spelen. Sporten en bewegen draagt bij aan een gezond en vitaal leven. Het heeft een preventieve werking

met name voor mensen vanaf 55/60 jaar en het draagt bij aan de bestrijding van overgewicht.

Onze CDA-plannen

Zorg

- Meer **levensloopbestendige** woningen.
- Uitbreiding van het aanbod aan **woonzorgvoorzieningen**, met o.a. woonclusters voor somatische zorg en revalidatie.
- Investeren in **ontmoeting**, welzijn en preventie: samen met zorgprofessionals, vrijwilligers en ouderenbonden zorgen we voor een rijke leefomgeving waarin ouderen blijven meedoen.
- **Mantelzorgers** actief ondersteunen met respijtzorg, begeleiding en maatwerkoplossingen. Daarbij aandacht voor jonge mantelzorgers.
- De **administratieve** en praktische **druk** verlagen, zodat vrijwilligers en zorgverleners zich kunnen richten op wat echt telt: mensen helpen.
- Een integrale aanpak van **jeugd**problematiek; wij willen duurzame samenwerking.
- Betrekken van **deskundigen** en ervaringsdeskundigen.
- **Investeren** in sport, cultuur en maatschappelijke activiteiten als beschermende factoren tegen mentale problemen.

Sport en beweging

- De **bereikbaarheid** en **veiligheid** van en naar de sportaccommodaties hebben prioriteit. Veilige en verlichte fietsroutes richting de sportparken in Wierden en Enter. Ook veiligheid om in de natuur te kunnen sporten is van belang.
- Uitbreiding van **buitensportmogelijkheden, wandelpaden en ommetjes** in de natuur.
- Faciliteren van stichten van **nieuwe sportverenigingen**, zodat er meer keuzemogelijkheden ontstaan.
- Uitbreiding van **mountainbikeroutes** en fitnessapparaten buiten.
- Faciliteren en stimuleren van (meer) **sportevenementen** in de gemeente Wierden.
- **Zwembad De Kolk** in Wierden blijft. De subsidie hiervoor moet blijven bestaan.
- **Jeugd** moet toegang hebben tot sport. Daar waar dat financieel niet haalbaar is, springt de gemeente bij.
- De gemeente Wierden heeft een duidelijke **doorverwijsfunctie** naar stichtingen en verenigingen, die sport voor mensen met een beperking stimuleren en faciliteren.
- De gemeente Wierden moet zich via **PR** meer profileren met het mooie en ruime aanbod van sportmogelijkheden zoals het zwembad, twee golfbanen, etc. Maar ook mooie MTB-, fiets- en wandelroutes. Niet alleen voor de toerist.
- Meer duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van diverse partijen over accommodaties en velden. Verder uitwerken rol sportbedrijf **WiE-sport** en de **SportAdviesRaad** (SAR).

- Alle voorzieningen die met financiële hulp van de gemeente worden gerealiseerd, moeten zoveel mogelijk **multifunctioneel** worden gebruikt.
- Betere **samenwerking** tussen verenigingen en zorgaanbieders tot stand brengen, zodat multifunctioneel gebruik gestimuleerd wordt (denk aan dagactiviteiten in kantines).
- Voorzetting van het **Sportgala** waarborgen.

4. Een leefbare omgeving

Waar staan we voor

Inmiddels is duidelijk dat de uitdagingen om onze omgeving leefbaar te houden groot zijn. Oplossingen raken veel onderdelen van onze samenleving: economie, landbouw, wonen, duurzaamheid, klimaatadaptatie, energietransitie, (drink)water, bodem, lucht, etc.

Het CDA zet zich in voor een leefbare omgeving, waarin we samen zorgdragen voor de toekomst van onze aarde. Deze aarde willen wij beter doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Duurzaamheid en klimaat staan hoog op de agenda. De klimaatcrisis zien wij als een gedeeld sociaal vraagstuk, waarin inwoners, bedrijven en de overheid samen verantwoordelijkheid dragen. Het CDA maakt zich sterk voor een eerlijke en groene transitie, waarin we werken aan een duurzamer Nederland en een leefbare gemeente Wierden. In het buitengebied spelen (agrarische) ondernemers een belangrijke rol. Zij zijn ook mede beheerder van het buitengebied, naast de Terrein Beherende Organisatie (TBO's) in de natuurgebieden.

Het CDA ondersteunt groene energieprojecten. Wij geloven in samenwerking met de gemeenschap, zodat duurzame initiatieven lokaal gedragen worden. Deze overgang naar een klimaatvriendelijke gemeente vraagt om betrokkenheid van iedereen, waarbij de gemeente faciliteert en ondersteunt.

Er liggen de nodige opgaven en uitdagingen om met elkaar alle belangen en doelen te stroomlijnen. Wij zien de agrarische sector als een belangrijke spil/schakel. Daarom kijken wij graag samen met die agrariër naar de oplossingen, die we zoeken op het terrein van de stikstofproblematiek, klimaatadaptatie, biodiversiteit, de energietransitie en de meest veilige en duurzame voedselproductie.

Wonen en Volkshuisvesting

Waar staan we voor

Een fijne, betaalbare woning is de basis voor een prettig leven. In onze gemeente moet iedereen kunnen wonen op een manier, die past bij de eigen levensfase. Of je nu starter bent, een jong gezin hebt of kleiner wilt wonen als je ouder wordt. Helaas zien we dat de huizenprijzen ongekend hoog zijn en dat het voor starters bijna onmogelijk is om in Wierden en Enter een woning te vinden. Ook ouderen ervaren moeite om door te stromen naar een passende woning. Het CDA wil deze trend keren door meer regie te nemen en gericht te bouwen voor de gemeenschap, niet voor de markt.

Meer regie door actief grondbeleid

De belangrijkste knop waar wij lokaal aan kunnen draaien, is de prijs van grond. Als gemeente moeten we daarom strategisch handelen. Het CDA kiest voor een actief grondbeleid. We verwerven grondposities om betaalbaarheid te waarborgen en speculatie tegen te gaan. Waar mogelijk zetten we voorkeursrechten in om grip te houden op prijsopdrijving.

Eerlijke woningmarkt, beschermen tegen speculatie

Wij bouwen voor inwoners, niet voor beleggers. Daarom blijven we inzetten op maatregelen die woningen betaalbaar en beschikbaar houden:

Versnellen en variëren

Beschikbaarheid is net zo belangrijk als betaalbaarheid. Het CDA wil versnellen in woningbouw en inzetten op een goede mix van woningen. Goede samenwerking met projectontwikkelaars en woningcorporatie Reggewoon is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Toekomstbestendig bouwen

Woningen die we nu bouwen, moeten klaar zijn voor de toekomst. Duurzaam, energiezuinig en klimaatbestendig, die bijdragen aan leefbaarheid en biodiversiteit.

Ons uitgangspunt is helder:

Wonen in de gemeente Wierden moet bereikbaar blijven voor onze eigen inwoners. Wij kiezen niet voor bouwen voor de markt, maar voor bouwen voor de gemeenschap. Met meer regie, eerlijke prijzen en toekomstgerichte plannen bouwen we aan dorpen waar iedereen zich thuis voelt.

Landbouw en platteland

Ook in de landbouw staan we voor een aantal opgaven. Vooral in het buitengebied van de gemeente Wierden vraagt het verdelen van de schaarse ruimte om heldere keuzes, ook als lokaal bestuur. Waar in het buitengebied maken we ruimte voor het produceren van voedsel? Hoeveel ruimte krijgt de duurzame opwekking van energie? Is er nog voldoende ruimte voor recreatie en toerisme? Maken we ruimte vrij in het buitengebied om te wonen?

Ook hier is duurzaamheid belangrijk. Het CDA staat voor een landbouw die toekomstbestendig is, met oog voor natuur en milieu. Wij zien boeren als ervaringsdeskundigen in de zorg voor ons landschap en de voedselvoorziening.

Het CDA is zich ervan bewust dat er in de agrarische sector werk te doen is. Daarbij trekken we graag samen op met die agrarische sector. Want boeren produceren enerzijds voedsel voor ons, wat gezien de geopolitieke ontwikkelingen steeds belangrijker wordt. Anderzijds zijn onze boeren ook de beheerders van ons buitengebied.

Landbouwers zijn mede groenbeheerders van ons land. Het groene, weidse landschap draagt op allerlei manieren bij aan het welzijn en het geluk van mensen en daarmee aan de omgevingskwaliteit, die Wierden, Enter, Hoge Hexel en de buitengebieden kenmerkt.

Door de grote betrokkenheid van het gebied ontstaan er efficiënte en duurzame initiatieven. Goede samenwerking met Terrein Beherende Organisaties (TBO's) is van belang. Gronden van agrarische ondernemers dienen veelal ook als fourageergebied. Het initiatief van de Coöperatie Agrarisch Terreinbeheer Wierden U.A. (CATB) om ook agrariërs natuurterreinen te laten beheren, juichen wij toe.

Ingrijpen in het landschap is vaak onomkeerbaar en moet dus zorgvuldig worden overwogen, moet een maatschappelijk doel dienen en moet gebiedspecifiek worden aangepakt.

Lokaal willen we scherp hebben welke de hoogwaardige landbouwgronden zijn, zodat we die concreet kunnen beschermen. Maar we willen ook lokaal afspraken maken met de boeren, welke maatregelen zij gaan nemen om de water-, bodem- en luchtkwaliteit te verbeteren. Samen willen we innovatie stimuleren.

We werken daarom als CDA aan een agrarische sector, die economisch houdbaar, ecologisch verantwoord en maatschappelijk verbonden is.

We moeten zuinig zijn en blijven op ons buitengebied. Dit betekent dat we met alle betrokken partijen een toekomstbestendige integrale gemeentelijke visie buitengebied moeten ontwikkelen. Het Wierdense plan is hier een mooi begin van.

In het verlengde van onze agrarische sector hebben de kernen en de buurtschappen een unieke positie om de leefbaarheid op het platteland in stand te houden. Wij zijn trots op de Kulturhusen, die we hebben in onze gemeente en vinden het mede de verantwoordelijkheid van de gemeente om deze voorzieningen te faciliteren om deze in stand te kunnen houden. Dit geldt ook (binnen de wettelijke kaders) voor de scholen in onze kernen en buurtschappen.

Drinkwatergemeente Wierden

Het CDA begrijpt en ondersteunt de positie van de gemeente Wierden als drinkwatergemeente. De afgelopen jaren is nog meer duidelijk geworden, dat dit een meer integrale benadering vraagt van een aantal onderwerpen. Deze onderwerpen spelen binnen de thema's water, bodem en lucht.

Het CDA geeft prioriteit aan de drinkwaterwinning. Maar we moeten oog houden voor de nadelige gevolgen. De drinkwaterwinning in onze gemeente leidt zichtbaar tot extra verdroging van ons landschap. Daarvoor zijn vergoedingen beschikbaar, die periodiek geëvalueerd moeten worden.

Wierdense Veld

In relatie tot de drinkwaterwinning speelt het Natura 2000-gebied het Wierdense Veld een bijzondere rol. De wateronttrekking in dit gebied voor de drinkwaterwinning staat op gespannen voet met de beoogde maatregelen met als doel om dit gebied natter te maken (vernatting). Naar het zich laat aanzien heeft de beoogde vernatting gevolgen voor een veel groter gebied dan alleen het aangewezen gebied. Dat heeft gevolgen voor veel meer inwoners en ondernemers dan oorspronkelijk is voorgehouden aan omwonenden. Met daarbij het risico dat deze inwoners en (agrarische) bedrijven onevenredig en buitenproportioneel worden geraakt door de gevolgen, zonder dat er vooraf duidelijkheid bestaat over fatsoenlijke passende compensatie.

Het CDA pleit nadrukkelijk voor een pas op de plaats en aansluiting te zoeken bij de plannen van de nieuwe regering. Het landelijk CDA pleit voor een nationale drinkwaterstrategie. Dit te bezien in combinatie met de door

het landelijk CDA voorgestelde evaluatie van Natura 2000-gebieden om te zien of de gestelde doelen van de wet nog bereikt kunnen worden. Kortom: een lange termijnvisie met inbreng van meerdere perspectieven, waaronder de sociaal economische. Daarnaast een verdieping van de gebiedsgerichte aanpak, waarbij doelstellingen gebiedsgericht en uitvoerbaar worden ingevuld. Het CDA verstaat onder 'uitvoerbaar' ook 'betaalbaar'. Betaalbaar door de overheid, maar ook betaalbaar voor betrokken inwoners en ondernemers. Dus met een fatsoenlijk passende compensatie en gelijkwaardige inbreng van grondeigenaren, omliggende bedrijven en betrokken inwoners bij de oplossingen.

Economie

Voor het CDA is een gezonde economie een onmisbaar onderdeel van een leefbare samenleving. Faciliteren van ondernemers in toerisme en recreatie en bedrijven in andere sectoren door de gemeente Wierden is speerpunt. Vitale bestaande en nieuwe bedrijventerreinen en een uitnodigend dorpscentrum in Enter en Wierden vormen een belangrijke basis. Het is van belang om vroegtijdig nieuwe bedrijventerreinen beschikbaar te hebben, voor zowel de groei van lokale bedrijven als voor nieuwvestiging. Wij stimuleren om deze bedrijventerreinen duurzaam te ontwikkelen met innovaties op gebied van energie en wateropvang.

Het CDA wil de lokale economie en werkgelegenheid laten floreren. Wij zijn trots op onze lokale MKB'ers en familiebedrijven. Bedrijven moeten de ruimte krijgen om te kunnen ondernemen. Er dient een goed vestigingsklimaat te zijn voor (startende) ondernemers. Dat is ook goed voor de uitbreiding van de werkgelegenheid. Vanuit de gemeentelijke overheid wil het CDA belemmeringen en regels wegnemen. Het CDA staat zij aan zij met MKB-bedrijven. Door te investeren in onderwijs, opleiding en bijscholing zorgen we ervoor dat iedereen de kans krijgt zich verder te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Werk moet lonen en werkgelegenheid moet voor iedereen beschikbaar zijn; van jong tot oud, van werkzoekende tot zij-instromer.

Het doet ons goed om te horen dat er voldoende animo is van jongeren om het boerenbedrijf over te nemen van hun ouders. Samen moeten we zorg dragen dat er perspectief blijft voor deze jonge ondernemers.

Wel zien we het aantal boerenbedrijven met rasse schreden afnemen. Er liggen mogelijkheden/kansen bij leegkomende gebouwen en erven. We willen dat onze gemeente de initiatieven die leiden tot een economische verbetering maximaal faciliteert.

Doel van ons Rood voor Rood beleid is het voorkomen van verpaupering van ons platteland. Het CDA constateert dat Rood voor Rood prijsopdrijvend werkt voor het vinden van sloopmeters en daar is de regeling niet voor bedoeld. Nieuwe functies van de leegstaande stallen en panden, die passen binnen vastgesteld beleid, moeten pro actief benaderd worden.

Mobiliteit en infrastructuur

Mobiliteit en infrastructuur zijn essentieel voor een goed functionerende samenleving. Het CDA pleit voor veilige, toegankelijke en duurzame

vervoersmogelijkheden voor alle inwoners. Fiets- en wandelpaden, openbaar vervoer en veilige wegen zijn belangrijk voor zowel de bereikbaarheid als de duurzaamheid van onze gemeente. Wij willen dat onze gemeente inzet op duurzame mobiliteitsoplossingen, zoals elektrisch vervoer en deelmobiliteit. Zo verminderen we de druk op het milieu en verbeteren tegelijkertijd de bereikbaarheid.

Uitvoering van het Mobiliteitsplan 2024-2030 van de gemeente Wierden is hiervoor een goede basis.

Extra punt van aandacht is de verwachte toename van het goederenvervoer per spoor richting Duitsland. Het CDA blijft pleiten voor veiligheid en beperking van hinder door geluid en trillingen. We pleiten ook voor verbetering van de bereikbaarheid. Uitwerking van plannen voor de bouw van één of twee tunnels steunen wij.

Energietransitie en duurzaamheid

Bij de energietransitie hebben we niet de luxe om opties uit te sluiten. Voor het CDA is een goede mix van energiebronnen uitgangspunt. Wij zijn bereid het brede spectrum te verkennen. Van windenergie, zonne-energie, waterstof, groen gas, duurzame biomassa tot aardwarmte.

Noodzakelijke flexibiliteit (zoals batterijen) en opslag (zoals warmte reservoirs) zijn per huishouden niet altijd efficiënt, haalbaar en betaalbaar. Vanuit onze solidariteit en de gedachte dat we samen meer kunnen, kan een oplossing per straat/wijk haalbaarder en betaalbaarder zijn via een coöperatie of VVE (Vereniging van Eigenaren).

We werken toe naar een decentraal energiesysteem om daarmee als gemeenten minder afhankelijk te zijn van geopolitieke ontwikkelingen. Vanuit onze visie op een sterke samenleving zien we een belangrijke rol voor energiecoöperaties, niet alleen voor de opwekking van energie maar bijvoorbeeld ook voor een gezamenlijke buurtbatterij.

De agrarische sector heeft een unieke positie om een bijdrage te kunnen leveren aan de energietransitie. Zonnepanelen op daken van stallen en schuren, boerenwindmolens op het erf, het vergisten van mest om groen gas te produceren en batterijopslag van duurzaam geproduceerde stroom kunnen extra inkomsten genereren en energie neutrale bedrijfsvoering ondersteunen.

Daarnaast geven wij prioriteit aan zonnepanelen op daken en boven parkeerplaatsen.

Asbestsanering moet actief opgepakt worden. We moeten een inspanningsverplichting aangaan om er met elkaar voor te zorgen, dat alle asbest voor 2035 van de daken is gesaneerd. Dat vraagt de nodige aandacht en inzet van alle partners.

Schone lucht blijft een speerpunt. De uitstoot van fijnstof door houtstook in Nederland is inmiddels hoger dan van wegverkeer en industrie samen (Bron: Tubantia 13-9-2025/Longfonds). De 1,2 miljoen mensen in Nederland met longaandoeningen raken geregeld in ademnood. Het CDA is (nog) geen voorstander van het verbieden van houtkachels en open haarden. De gemeente speelt wel een rol in de communicatie over de schadelijke

effecten in de woonomgeving, zeker bij bepaalde weersomstandigheden (mist/lage windsnelheden). Tevens kan de gemeente inwoners vragen het gebruik te beperken. Aansluiten bij het Schone Lucht Akkoord kan een goede start zijn.

Natuur en Klimaatadaptatie

Natuur is onlosmakelijk verbonden met ons platteland en is daarom ook gekoppeld aan plattelandsontwikkeling en daar opgenomen (pag.17). Daarnaast blijven we in en rond de dorpskernen ruimte houden om te vergroenen. Zo beschermen we onze wijken tegen hittestress en wateroverlast.

Samen met inwoners en het bedrijfsleven gaan we maatregelen treffen om te komen tot een circulair watersysteem. Het hergebruik van water en meer gebruik van regenwater helpt bij de klimaatadaptatie, maar ook bij het waarborgen van drinkwaterzekerheid en -kwaliteit.

Voor een goed waterbeheer (vasthouden bij droogte en afvoeren bij wateroverlast) is al het nodige gebeurd in de gemeente Wierden. Verdere investeringen zijn nodig om de klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden.

We stimuleren aanleg van buurttuinen en groene zones, die uitnodigen tot ontmoeten, spelen en ontspannen.

We stimuleren buurtparticipatie in het groenbeheer door bewoners te betrekken bij ontwerp, onderhoud en gebruik van groen. Dit bevordert eigenaarschap en gemeenschapszin.

Biodiversiteit is van levensbelang en krijgt terecht veel aandacht in het beleid van de gemeente Wierden. Maar we moeten ons de vraag blijven stellen of het genoeg is om een leefbare omgeving te waarborgen.

Onze CDA-plannen

Wonen en Volkshuisvesting

- **Zelfbewoningsplicht**, zodat nieuwe woningen worden bewoond door kopers zelf en niet worden verhuurd door beleggers.
- **Anti-speculatiebeding** om doorverkoop met winst tegen te gaan.
- **Startersleningen**, zodat jonge inwoners een eerlijke kans krijgen op de koopmarkt.
- Betaalbare koopwoningen voor **starters**.
- **Levensloopbestendige** woningen voor ouderen stimuleren, o.a. door faciliteren wooncoöperaties.
- Een **combinatie** van sociale huur, middenhuur en vrije kavels om doorstroming te stimuleren.
- Projecten als De Berghorst fase 3 en Het Zuidbroek moeten voortvarend worden uitgevoerd. Tegelijkertijd willen we **nieuwe locaties** ontwikkelen in nauwe samenwerking met provincie en ontwikkelaars.
- We geven **voorrang** aan **eigen inwoners** bij nieuwbouw en verhuur.
- **Evaluatie** met Reggewoon van de regionale toewijzing huurwoningen door woningcorporaties.

- Meer nadruk op **maatwerk**. Dat betreft o.a.:
  - Evalueren percentages sociale huur, sociale koop en koopwoningen.
  - Aansluiten op toenemend aantal eenpersoonshuishoudens.
  - Aansluiten op de groeiende behoefte aan mantelzorgwoningen.
  - Ontmoeting als onderdeel van bouwplannen en vergunningen.
  - Beter benutten van de bestaande woningen door splitsen, optoppen en transformatie.
- **Stedenbouwkundige regels** evalueren en beter laten aansluiten op het realiseren van passende woonruimten. Daarbij ook aandacht voor informele regels.

Landbouw en platteland

- Wij streven naar een gezonde, **evenwichtige balans** tussen natuur, land- en tuinbouw en recreatie.
- We zetten in op een passende (recht evenredige) **vergoeding** voor particulier terrein- en groenbeheer.
- De CDA-visie Opgaven Verbinden: Vitaal Landelijke Gebied Overijssel, is voor ons een belangrijke leidraad. De basis voor het **gebiedspecifiek** maken van oplossingen.
- Wij willen dat het **natuurbeheer** betaalbaar is en dat de gebieden bij voorkeur worden beheerd door mensen uit de directe omgeving, zoals agrariërs, particulieren en (recreatie)ondernemers.
- Nationaal park de Sallandse Heuvelrug en het Twents Reggedal bieden kansen, maar mogen nooit belemmerend werken op de reeds aanwezige perspectiefvolle agrarische bedrijven. Dit geldt ook voor nieuwe economische ontwikkelingen op het platteland. Bij ingrijpende keuzes hoort een passende **compensatie**.
- Overige **natuurontwikkeling** moet op vrijwillige basis gebeuren.

Economie

- Periodiek herijken van het **Rood voor Rood** beleid blijft noodzakelijk.
- Uitvoering plannen voor revitalisering en ontwikkeling nieuwe **bedrijventerreinen**.
- Scherp blijven op aantrekkelijkheid en toegankelijkheid **dorpscentra** Enter en Wierden.
- We stimuleren initiatieven voor een **deeleconomie**. Als onderdeel van een steeds circulairder wordende maatschappij biedt een deeleconomie goede mogelijkheden.

Mobiliteit en infrastructuur

- Beperking risico's en overlast van goederenvervoer per trein.
- Uitvoering mobiliteitsplan met aanpak veiligheidssknelpunten.
- Blijven inzetten voor de ombouw van de N35 naar A35.
- Blijven inzetten voor een veiliger N36 en A35.
- Steun voor uitwerking plannen voor één of twee spoorwegtunnels.
- Doortrekken van de fietssnelweg F35.

Energietransitie en duurzaamheid

- We sluiten op voorhand geen **alternatieve energiebronnen** uit.
- We hechten veel belang aan **gezondheid** en **veiligheid** van alternatieven. Windmolens op gezonde en veilige afstand van bewoning.
- We faciliteren en ondersteunen **bewonersinitiatieven** om samen te investeren in duurzame energieprojecten.
- We stimuleren **energiecoöperaties** op echt lokaal niveau.
- **Asbestsanering** moet actief opgepakt worden.
- De gemeente Wierden sluit zich aan bij het **Schone Lucht Akkoord**.

Natuur en Klimaatadaptatie

- Blijven zoeken naar mogelijkheden voor **vergroening** van de dorpskernen.
- Inzetten op een **circulair watersysteem** en meer gebruik van **regenwater**.
- Verkennen van **buurtparticipatie** bij groenbeheer.
- Openstaan voor nieuwe initiatieven en mogelijkheden in alle beleidsterreinen voor het vergroten van de **biodiversiteit**.

5. Hoe betalen we het

Waar staan we voor

Het CDA staat voor een verantwoord financieel beleid. Geld van onze inwoners kunnen we maar één keer uitgeven. Dat moet sober en degelijk worden beheerd. Doe je dat niet dan moeten komende generaties de schulden van huidige generaties oplossen. Verantwoord en sober financieel beleid houdt wel in dat gemeente Wierden-moet investeren in ruimte om te wonen en te ondernemen. Dat geeft een gezonde basis voor voldoende inkomsten in de toekomst. Zodat dan ook solidair en sociaal beleid kan worden gevoerd.

Evenwichtige belastingen en heffingen

Het CDA staat voor eerlijke belastingen en heffingen. De begroting van de gemeente Wierden is voor meer dan de helft tot driekwart afhankelijk van inkomsten van het Rijk. Lokale heffingen en belastingen dragen dus relatief weinig bij.

Veel gemeenten hebben financieel zware jaren achter de rug. Dit komt ook doordat taken van de rijksoverheid overgedragen zijn, maar daarbij of te weinig financiële middelen zijn verstrekt of de toename aan zorgvragen enorm is toegenomen. Gemeenten merken heel goed dat wie betaalt, bepaalt. De lokale beleidsvrijheid om voor en met je inwoners beleid te ontwikkelen is zeer gering. Daarom zal het Rijk duidelijkheid moeten geven en fors meer moeten investeren in de lokale overheid de komende jaren. Het CDA maakt gebruik van de korte lijnen met de CDA-fractie in de Tweede Kamer om dit blijvend onder de aandacht te brengen en aan te dringen op reële structurele financiële middelen. Middelen die passen bij de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente. Gemeenten hebben recht op een gegarandeerde autonome financiële ruimte voor structurele investeringen in de samenleving. Op dit moment zet de gemeente ook reserves in voor de financiering van investeringen. Dat kan een tijdelijke oplossing zijn, maar het betekent wel dat de vermogenspositie verslechtert. Het CDA pleit voor een andere verdeling van de landelijke belastingopbrengsten om daarmee meer recht te doen aan de gemeentelijke democratie. (bijv. het Belgisch model)

Het CDA kiest ervoor dat de lokale heffingen en belastingen eerlijk worden verdeeld en besteed moeten worden aan de doelen, waarvoor ze worden geheven. De afvalstoffenheffing is er voor de afvalverwerking en niets anders. Hetzelfde geldt voor de rioolheffing.

Ook vindt het CDA dat er een duidelijke relatie moet bestaan met de hoogte van leges en de kosten, die door de gemeente worden gemaakt. Toeristen en arbeidsmigranten maken gebruik van voorzieningen van een gemeente, denk aan zorg, wegen en openbare faciliteiten. Daarom blijven we verblijfsbelasting heffen voor het houden van recreatief nachtverblijf (toeristenbelasting), maar ook voor het houden van nachtverblijf voor huisvesting van arbeidsmigranten en anderen die niet in de Basisregistratie Personen (BRP) zijn ingeschreven.

Ontwikkeling OZB

Het CDA wil de OZB zo laag mogelijk houden. Het raakt direct de koopkracht van gezinnen en huishoudens.

Aanpassing van de OZB is voor het CDA alleen bespreekbaar als het aantoonbaar noodzakelijk is voor een eerlijker verdeling van lasten en opbrengsten of als het direct ten goede komt aan investeringen in de plaatselijke samenleving. Ook behoort de OZB altijd in relatie te worden gezien met de totale gemeentelijke lastendruk voor inwoners.

Financiën

Financiën spelen uiteraard een belangrijke rol in het realiseren van bestaanszekerheid. Het CDA vindt het belangrijk dat de overheid een ondersteunende rol speelt door eerlijke voorwaarden te creëren, waardoor iedereen kan bijdragen aan de samenleving. Dit vraagt om verantwoorde overheidsfinanciën, waarin zowel sociaal beleid als economische groei elkaar versterken. Wij pleiten voor een zorgvuldige besteding van belastinggeld, zodat we effectief kunnen investeren in armoedebestrijding, sociale vangnetten en voorzieningen voor kwetsbare groepen. Armoede bestrijden doen we door niet alleen financiële steun te bieden, maar ook door mensen de mogelijkheid te geven om hun eigen situatie te verbeteren.

Kortom, het CDA zet zich in voor een economie, die mensen in staat stelt een waardig en zelfstandig leven te leiden, waarin solidariteit en rechtvaardigheid centraal staan. Wij geloven dat een sterke lokale economie, verantwoorde overheidsfinanciën en werkgelegenheid de basis vormen voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Onze CDA-plannen

Onze uitgangspunten in financieel moeilijk tijden zijn genoemd op pagina 6:

- Wij kiezen altijd voor het versterken van voorzieningen en gemeenschapszin.
- Wij houden de lasten zo laag mogelijk. Als er geld te kort is, kijkt het CDA eerst waar de gemeente zelf kan bezuinigen.
- Wij benutten de mogelijkheden van cofinanciering optimaal.

In het verlengde daarvan is ons plan:

- Inzetten op een gegarandeerde, toekomstbestendige en autonome financiering van gemeenten. Onze contacten met de CDA-fractie in de Tweede Kamer zijn daarvoor de basis.